

K. és B. Gy
1973. I-II,

Külföldi hírek,

2406

Caravemle

Dr. Dénes György

BESZÁMOLÓ A VI. NEMZETKÖZI SZPELEOLÓGIAI KONGRESSZUSRÓL

A földkerekség karszt- és barlangkutatóinak hatodik nagy seregszemléjére és tudományos tanácskozására 1973. szeptember 3. és 9. között a csehszlovákiai Olomoucban, vagy a magyar történelemből jobban ismert német nevén Olmützben került sor. (A magyar szabadságharcot támogató 1848. októberi bécsi forradalmi felkelés idején ide menekült az osztrák császári család.)

E műemlékekben rendkívül gazdag, nagy történelmi múltú morvaországi városka a termékeny Haná-síkság és népének, a hanákoknak fővárosa. Palackýról elnevezett tudományegyeteme 1973-ban ünnepelte alapításának 400. évfordulóját. Éppen ezért kérte a Nemzetközi Szpeleológiai Unió 1969. évi stuttgarti közgyűlésétől a következő kongresszus rendezési jogát a csehszlovák delegáció útján az Olomouci Egyetem, hogy a nagyszabású jubileumi ünnepségek fényét egy tudományos világkongresszusra összegyűlő tekintélyes nemzetközi tudós-gárda jelenlétével is emelje.

Szeptember 2-án, vasárnap érkezett meg Olomouc-ba a kongresszusi résztvevők többsége, lebonyolódott a regisztráció és estére már kialakult a kép, hogy a VI. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus minden eddiginél nagyobb szabású lesz, mert 42 országból több mint 800 résztvevő gyűlt össze.

Magyarországot a kongresszuson 16 tagú delegáció képviselte: dr. Láng Sándor egyetemi tanár, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnöke, a delegáció vezetője, dr. Kessler Hubert társelnök,

dr. Dénes György főtítkárr, dr. Balázs Dénes titkárr, dr. Jakucs László egyetemi tanár és dr. Fodor István elnökségi tagok, továbbá Bajomi Dániel, dr. Bársonyos Jenő, Csekő Árpád, dr. Hajdu Lajos, dr. Kósa Attila, dr. Lovász György, Molnár László, Nagy Géza, Sain Béla és Sándor György kutatók.

Szeptember 3-a a kongresszusi nyitóünnepségek, a protokolláris fogadások és a küldöttségek közötti kapcsolatfelvétel napja volt. Az események reggel az egyetem központi épületének dísztermeiben kezdődtek, ahol az egyetem rektora és Tudományos Tanácsa adott fogadást az egyes országok delegációinak vezető személyiségei számára. Ez egyben lehetőséget adott a magyar delegáció vezetőinek is, hogy felvegyék a kapcsolatot a kongresszuson résztvevő többi ország vezető szakembereivel.

Délelőtt 10 órakor a Városi Színház nézőterének a kongresszus valamennyi résztvevőjét befogadó díszes csarnokában került sor a kongresszus megnyitására. A résztvevő országok zászlóival díszített színpadon elhelyezett elnökségi asztalnál a Nemzetközi Szpeleológiai Unió elnöke és főtítkára mellett a csehszlovák párt és kormány vezető személyiségei, a Tudományos Akadémia elnöke és a kongresszus házigazdája, az Olomouci Egyetem rektora foglaltak helyet. Az ünnepélyes köszöntések után Bernard Géze professzor, az Unió elnöke hivatalosan megnyitotta a VI. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszust és felkérte a Szervező Bizottságot a kongresszus további menetének bonyolítására.

A magyar delegáció egy csoportja; jobbról balra: dr. Láng Sándor elnök, dr. Dénes György főtitkár, Molnár László (Miskolc) és Sain Béla (Szeged)

Ezután a nemzetközi tudományos élet kimagasló személyiségeinek kitüntetése következett. A rektor a 400 éves fennállását ünneplő egyetem jubileumi érmét nyújtotta át a kongresszuson résztvevő nagytekintélyű tudósoknak, egyetemi professzoroknak, köztük Társulatunk elnökének, dr. Láng Sándor professzornak is.

A rektor ezt követően kihirdette, hogy a Csehszlovák Tudományos Akadémia javaslatára az Olomouci Palacký Egyetem Tudományos Tanácsa a karszt- és barlangtudományok művelése és a speleológia tudományának világviszonylatban való előmozdítása terén szerzett kimagasló érdemeik elismeréséül a kongresszus több résztvevőjét tiszteleti diplomával és aranyéremmel tüntette ki. Sorban szólította az emelvényre a kitüntetetteket, ahol a Tudományos Akadémia elnöke nyújtotta át a díszes oklevelet és az aranyérmeket. A magyar delegáció tagjai közül dr. Láng Sándor elnökünk, valamint dr. Dénes György, dr. Jakucs László és

dr. Kessler Hubert részesültek ebben a rangos tudományos kitüntetésben. Azután a csehszlovákiai karszt- és barlangkutatás érdemes személyiségei kaptak kitüntetések, okleveleket, emléklapetteket, Az ünnepséget egy gondosan megrendezett és igen tartalmas barlangtani kiállítás és könyvbemutató megnyitása követte. Délután Olomouc város tanácselnöke a delegációk vezetői, este pedig a Tudományos Akadémia elnöke és az egyetem rektora a kongresszus valamennyi résztvevője számára adott ünnepi fogadást.

Keddtől szombatig, egy kirándulási nap kivételével, tehát négy napon át reggeltől késő délutánig szakadatlanul folyt a kongresszus munkája: 6 szekcióban, illetve azokon belül 18 alszekcióban több mint 400, többségében igen magas színvonalú szakmai előadás hangzott el. Közben többször is ülésezett az Unió tíz szakbizottsága.

Az elhangzott előadásokról nehéz lenne röviden számot adni, hiszen azoknak csupán rövid össze-

A kongresszus bankettjén: jobboldalon dr. Jan Hrbek, a Palacký Egyetem helyettes rektora, a kongresszus szervező bizottságának elnöke és Bernard Geze professzor, a Nemzetközi Speleológiai Unió tiszteletbeli elnöke

A kongresszus résztvevői megtekintették a Sloupi-barlangban folyó ásatásokat

É2

foglalóit egy 240 oldalas, nagy alakú, vaskos kötet tartalmazza. (Társulatunk könyvtárában áttanulmányozható.)

Azt mindenesetre jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy a magyar delegáció igen aktívan és színvonalasan vette ki részét a kongresszus munkájából, mind a szekciókban, mind pedig a szakbizottságok munkájában. A magyar szakemberek megbecsülése abban is kifejezésre jutott, hogy többeket kért fel közülük a Szervező Bizottság egy-egy szekció, illetve alszekció elnöki teendőinek ellátására; így pl. dr. Láng Sándor, dr. Balázs Dénes, dr. Dénes György, dr. Kessler Hubert és mások elnökölték a geomorfológiai, karszthidrológiai, barlangterápiai szekciók, illetve alszekciók ülésein.

A kongresszus magyar résztvevői részéről húsznál több előadás, illetve szakbizottsági referátum hangzott el a négy ülésnapon. Dr. Balázs Dénes a

geomorfológiai és karszthidrológiai szekciókban, dr. Bársonyos Jenő, dr. Juhász Andrással a karszthidrológiai szekcióban, Csekő Árpád a barlangterápiai alszekcióban tartott előadást. Dr. Dénes György a geomorfológiai és karszthidrológiai szekciókban előadást, a kataszteri és terminológiai szakbizottságokban referátumot terjesztett elő. Dr. Fodor István a klimatológiai és karszteróziós alszekciókban, dr. Hajdú Lajos a barlangbiológiai szekcióban tartott előadást, dr. Kessler Hubert pedig a barlangterápiai szakbizottságnak a két kongresszus közötti tevékenységéről számolt be. Dr. Láng Sándor a karszthidrológiai szekcióban előadással, a karszteróziós szakbizottság munkájában pedig vitareferátummal vett részt. Dr. Lovász György a karszteróziós alszekcióban, dr. Kósa Attila és Nagy Géza pedig a barlangterképészeti alszekcióban szerepeltek előadásaikkal.

Szívderítő jelenet a banketten: amikor üzemzavar következtében kialudt a villany, B. Géze professzor elővarázsolta karbidlámpáját s meggyújtva az elnökségi asztalra helyezte

Az előadó- és munkakülésekkel párhuzamosan naponta folyt a különböző országok delegációi által a kongresszusra hozott speleológiai tárgyú filmek vetítése. Kár, hogy az egyidejűség miatt, akiket a szekciókban elhangzó szakmai előadások érdekeltek, vagy akik aktívan résztvettek az Unió szakbizottságainak munkájában, azok nem láthatták ezeket a többségükben kivételes szépségű, nem egyszer bravúrosan felvételezett, nagyszerű filmeket. Esténként vetített képekkel, filmvetítésekkel kísért előadások szerepeltek a programban, valamint nagyzenekari hangverseny, operaelőadás, vízirevű és különleges élményként egy csodálatos orgonahangverseny a Szent Móric székesegyház pompás, gótikus csarnokában.

Szeptember 6-án, csütörtökön este zajlott le a kongresszus nagy bankettje, ahol fehér asztal mellett nyílt lehetőség a különböző országok kongresszusi résztvevőinek ismerkedésére, barátkozására és a delegációvezetők kötetlen, baráti megbeszéléseire. A magyar delegáció vezetői egyébként a kongresszus egész tartama alatt tervszerűen építették Társulatunk nemzetközi kapcsolatait és folytattak tárgyalásokat, vetették meg a későbbi együttműködés alapjait a velünk már eddig is szoros kapcsolatban álló baráti országok mellett számos nemzet delegációinak vezetőivel.

Szeptember 7-én, pénteken a kongresszus valamennyi résztvevője autóbuzs kirándulás keretében ismerkedett meg a környék látványosságaival, történelmi és műemlékeivel. Megkoszorúzták egy a német fasiszta megszállók által 1939-ben meggyilkolt ellenálló diák sírját és a javoříčkoi náci tömegmészárlás áldozatainak emlékművét. Megtekintették az idegenforgalomra berendezett szép mladěci és javoříčkoi barlangokat és meglátogatták a 700 éves Štěpánov község termelészövetkezetének mintaszerű gazdaságát. A község kultúrházának nagytermében közös vacsorával és népi kultúrműsorral zárult az élményekben gazdag kirándulónap.

A kongresszus utolsó napján, szeptember 9-én, vasárnap délelőtt érdekes esemény színhely volt Olomouc városa. Itt került sor a betakarítás befejezésének országos megünneplésére, amelyen résztvett Gustav Husak a ČSKP főtitkára is, és az ünnepi beszédet Ljubomir Strougal Csehszlovákia miniszterelnöke mondta. A kongresszus résztvevői a díszemlévénnyel szemközt számukra fenntartott helyről nézték végig a színpompás felvonulást.

A déli órákban került sor a Nemzetközi Speleológiai Unió közgyűlésének lebonyolítására. Az Unió Tanácsa, amelyben minden tagországnak egy szavazata van, már a kongresszus másnapján tartott egy ülést, amelynek során 8 újabb ország speleológiai szervezetét vettük fel az Unióba, ezek között Uniónk tagja lett Kuba és Lengyelország speleológus szervezete is. Az Unió szeptember 9-i közgyűlésén a főtitkár és a bizottságvezetők beszámolója után két fontos napirendi pont következett: az Unió új vezetőségének megválasztása négy esztendőre, valamint a VII. Nemzetközi Speleológiai Kongresszus színhelyének kijelölése.

A kongresszus résztvevőit mindenhol ünnepi feliratok köszöntötték

A tisztújítás során az Unió eddigi elnökét, B. Géze professzort tiszteletbeli elnökké választották meg. Az új elnök az olasz A. Cigna, elnökhelyettesek pedig a csehszlovák V. Panoš és az egyesült államokbeli N. Sullivan lettek. A főtitkár továbbra is az osztrák H. Trimmel, a titkárok pedig a libanoni A. Anavi és a svájci M. Audétat maradtak.

A VII. Nemzetközi Speleológiai Kongresszus megrendezésére két ország pályázott: Görögország és Nagybritannia. A delegációvezetők titkos szavazása döntötte el a vitát (a magyar delegáció képviselőjében Társulatunk elnöke, dr. Láng Sándor professzor szavazott). Mindössze néhány szavazatnyi többséggel Nagy-Britannia mellett foglalt állást a közgyűlés, így az 1977-ben sorra kerülő nemzetközi kongresszusunk színhelye Anglia lesz.

A fontos döntések meghozatala után került sor a kongresszus ünnepélyes befejezésére. A sikeres kongresszus megrendezéséért a Szervező Bizottságnak mondott őszinte köszönet után hangzottak el a zárószavak.

Sokan már vasárnap délután hazaindultak, vagy pedig a kongresszus utáni kirándulások, táborok valamelyikére utaztak. Magyar résztvevői csak a Szilicei-fennsíkban megrendezett nemzetközi zombolykutató- és technikai tapasztalatsere-tábornak voltak.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat meghívására viszont egy napra, szeptember 12-én útbajtette az aggtelek-jósvafői barlangvidékünket a kongresszus utáni autóbuzs kirándulások legnagyobb csoportja. Az autóbuzs karavánnal érkező és a világ minden tájáról összetevődő szakembercsoport a magyar hatóságok rendkívüli előzetes engedély folytán vízmentesen látogatott át Magyarországra, és úgy tapasztaltuk, hogy felejtethetetlenül szép és gazdagon eredményes napot töltöttek itt. Vendégeink megtekintették a Baradla aggteleki, majd a vöröstó-jósvafői szakaszát, felszíni séta során ismerkedtek az Aggtelek környéki karszt sajátosságával, végül meglátogatták a Béke-barlang jósvafői végének termeiben berendezett barlangi gyógyhelyet is. Késő este, lelkes, baráti hangulatban búcsúztak el a határon kedves vendégeink, váltig hangoztatva: viszontlátásra 1977-ben, az angliai kongresszuson!

A NEMZETKÖZI SZPELEOLÓGIAI UNIÓ VEZETŐSÉGE ÉS BIZOTTSÁGAI

A VI. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus alkalmával, 1973. szeptember 9-én összeült Olo-mouchban a Nemzetközi Szpeleológiai Unió köz-gyűlése is, és a következő négy esztendőre megvá-lasztotta az Unió vezető szerveit.

Az Unió új vezetősége

elnök:	Dr. Arrigo A. <i>Cigna</i> (Olaszország)
első alelnök:	Dr. Vladimír <i>Panoš</i> (Csehszlovákia)
második alelnök:	A. Nicholas <i>Sullivan</i> (USA)
főtítkár:	Dr. Hubert <i>Trimmel</i> (Ausztria)
títkárok:	Albert <i>Anavy</i> (Libanon) Maurice <i>Audétat</i> (Svájc)

Az eddigi elnököt, Bernard *Géze* professzort (Franciaország) az Unió tiszteletbeli elnökévé vá-lasztotta meg a közgyűlés.

Az Unió munkacsoportjainak és bizottságainak vezetői:

1. Alapszabály és Adminisztratív Ügyek Bizottsága
elnöke: Dr. Gordon T. *Warwick* (Anglia)
2. Karsztosodási Munkacsoport
elnöke: Dr. Vladimír *Panoš* (Csehszlovákia)
 - a) Karsztdenudációs Bizottság
elnöke: Marjorie M. *Sweeting* (Anglia)
 - b) Karsztfizikai és Kémiai Bizottság
elnöke: Adolfo *Eraso Romero* (Spanyolország)
 - c) Karszttipológiai Bizottság
elnöke: Dr. Emil *Mazur* (Csehszlovákia)
 - d) Szpeleokronológiai Bizottság
elnöke: Dr. Herbert W. *Franke* (NSzK)

3. Barlang-műszaki Munkacsoport
elnöke: John A. *Stellmack* (USA)
 - a) Oktatási Bizottság
elnöke: M. *Letron* (Franciaország)
 - b) Felszerelési Bizottság
elnöke: Bernard *Dudan* (Svájc)
 - c) Barlangi Mentési Bizottság
elnöke: Alexis de *Martynoff* (Belgium)
 - d) Barlangi Könnyűbúvár Bizottság
elnöke: František *Tomaš Piškula*
(Csehszlovákia)
4. Dokumentációs Munkacsoport
elnöke: Dr. Hubert *Trimmel* (Ausztria)
 - a) Bibliográfiai Bizottság
elnöke: Dr. R. *Bernasconi* (Svájc)
 - b) Egyezményes Térkép-jelkulcs Bizottság
elnöke: Maurice *Audétat* (Svájc)
 - c) Terminológiai Bizottság
elnöke: Dr. Max H. *Fink* (Ausztria)
 - d) Nagy Barlangokat Nyilvántartó (Kataszteri) Bizottság
elnöke: Claude *Chabert* (Franciaország)
5. Alkalmazott Szpeleológiai Munkacsoport
elnöke: Dr. Marcian *Bleahu* (Románia)
 - a) Karsztvidékek Tájvédelmi és Feltárási Bizottsága
elnöke: James F. *Quinlan* (USA)
 - b) Barlangvédelmi és Feltárási Bizottság
elnöke: Dr. France *Habé* (Jugoszlávia)
 - c) Barlangterápiai Bizottság
elnöke: Dr. Hermann *Spannagel* (NSzK)

D. Gy.

LENGYEL BARLANGKUTATÓK A SPLUGA DELLA PRETÁBAN

1973 júliusában az olasz barlangkutatók meghívá-sára tíz glivicei barlangkutató utazott Veronába, hogy közös lengyel–olasz expedíció keretében le-jussanak Olaszország legmélyebb barlangjába, a Spluga della Pretába.

A barlang bejárata 1475 m magasságban az Alti Lessin masszívumban nyílik, a Corno d'Aquilio 1546 m-es csúcsától ÉNy-ra. A barlang fő járatában gyakran előfordul, hogy a mély aknákat hosszú és keskeny járatok kötik össze. A 20–100 m hosszú folyosókban vízben kúszva vagy a víz felett traver-zálva lehet csak tovább haladni. A 405 m-től a 806. m-nél található szifonig állandó vízfolyás van; a kürtöket vízeséseken át kell leküzdeni.

A barlang utolsó szakasza viszont száraz labirin-

tus, teljesen elült az előző részekről. Vízfolyás itt csak nagy esőzés után jelentkezik, amikor a szifon a lefolyó mennyiséget nem tudja elnyelni. A forma-változást a 806. m-nél húzódó triász-jura réteghatár magyarázza meg. Kb. 870 m mélységben néhány szűk járat vezet lefelé, de ezeket az agyag teljesen eltömté.

A barlang bejáratát a környék pásztorai régóta ismerték, hiszen sok kecske sírja lett a sötét akna. A barlang feltárása 1925-ben kezdődött meg, amikor az első kutató 135 m mélységig jutott le. A további feltárást 16 expedíció végezte el, amelyből a lengyel barlangkutatók előtt csak négy csoport jutott el a végpontig.

Sz. K.

Újabb eredmények a Höllochban

1973 decemberében háromhetes expedíciót szerveztek a Hölloch barlangrendszerére további feltáráására, melyben 10 fő vett részt. Négyen 10 napon át tartózkodtak a barlangban, egy kutató pedig 19 napot, azaz kerekén 450 órát töltött el a föld alatt.

Bebizonyosodott az a korábbi tapasztalat, hogy hosszabb barlangi tartózkodás alatt a kutatók ereje és lendülete az idővel arányosan csökken. Ennek megfelelően az egyes feltárási kísérletek között egyre hosszabb szüneteket kellett tartani. Mivel hetenként legalább egyszer új résztvevők csatlakoztak a barlangi csoporthoz, a kutatáshoz szükséges lelkielő mindig megújult.

A háromhetes expedíció alatt rendszeresen mérték a résztvevők testhőmérsékletét. Az eredmények azt mutatták, hogy az emberi szervezet hőmérséklet-ingadozásának rendszeres ritmusa a legtöbb esetben néhány nap alatt felbomlott.

Az expedíció célja a barlang „Via-Gloriosa” részén levő valamennyi elágazás lehetőleg hiánytalan feltárása volt. A barlangnak ezen a részén meredek falakat, akna- és kürtőrendszereket kellett leküzdeni, szinte kizárólag technikai segédeszközökkel. Ötszáz méter új kötél segítségével 9 aknát ill. kürtőt másztak be. Mindent egybevéve éppen 600 méter új járatot mértek fel, s ezzel a barlangrendszer összes felmért hossza 121 km.

A kutatók az egyik mellékágban — hosszabb kúszósakasz után — alpinszőgekkel egy hosszú, meredek lejtőt küzdöttek le, melynek a végén 70 méterre megközelítették a felszínt. A jól észlelhető huzat alapján remélik, hogy mászórudak és kötélhágcsók segítségével még jobban megközelíthetik a felszínt, esetleg a felszínre is kijuthatnak.

Egy másik mellékágban vízvezető kanyonba jutottak, de sokáig nem sikerült előrehatolni, mert a járat helyenként sziklacsövé alakul, mely alig éri el a 60 cm szélességet és a 40 cm magasságot, s egyharmadát víz tölti ki. Noha mintegy 100 m után a méretek bővülnek és fehér cseppkövekben gazdag száraz járatok kezdődnek, a barlang ezen részének rendszeres feltárása nem fog olyan gyorsan menni, mint ahogy gondolták.

E kúszójárat kutatásához nagy reményeket fűztek, mert úgy tűnik, hogy itt a víz a barlangrendszer alsó és felső emelete közötti, eddig teljesen ismeretlen járatrendszeren folyik keresztül. A jelentkező huzat nem jelentéktelen nagyságú barlangrészt sejtett. A feltárást azonban az emberi teljesítőképesség határain túl van, mindaddig, amíg ehhez a részhez egy másik hozzáférhető utat nem találnak.

A „National-Zeitung Basel” nyomán
Hazslinszky Tamás

UIS-BULLETIN

UNION INTERNATIONALE DE SPÉOLOGIE

A Nemzetközi Szepeológiai Unió (UIS) hivatalos közlönye, az UIS Bulletin 1973-ban megjelent két füzetét főként a VI. kongresszussal összefüggő közleményeket ismerteti.

A II. füzetben találjuk az Unió új tisztségviselőinek teljes névsorát és levelezési címüket. Ebben a füzetben olvashatjuk az UIS főtitkárának beszámolóját az 1969–73. években végzett munkáról, valamint ebben a számban jelentek meg a különböző bizottságok jelentései is.

Az egyéb közlemények közül az alábbi két hírt emeltük ki:

anyagát a szerkesztők hat fűzött kötetben foglalták össze. A könyveket rekordáron kínálják eladásra: a sorozatért kerek száz amerikai dollárt kér a kiadó vállalat, a Mangoldsche Buchhandlung.

JUGOSZLÁVIA

A Szlovén Karsztkutató Intézet munkájáról közöl ismertetést az UIS Bulletin 1973. évi második száma. A szlovéniai hidrológiai és szepeológiai kutatások főképpen a Cerknica-tó, a Planina- és Postojna-barlang, valamint a Piuka-medencére összpontosultak az elmúlt években. Segítséget nyújtottak a logateci barlangkutatóknak a Kačna-barlangban végzett feltáró kutatásaikhoz, ahol a Notranjska-folyó aktív járatait sikerült felfedezni. Sok terepmunkával járt a szlovéniai szepeológiai térképsorozat első mintalapjainak elkészítése. Sikeresen megtartották a jugoszláviai szepeológusok 6. nemzetközi kongresszusát és előkészítették a 3. nemzetközi szepeológiai szimpóziumot. (B. D.)

NSZK

Nagy késedelemmel végre elkészültek az 1969-ben Stuttgartban rendezett V. Nemzetközi Szepeológiai Kongresszus kiadványai. Az elhangzott előadások